

Možné vysvětlení záhady abnormálního výskytu mšice broskvoňové (*Myzus persicae*) na ozimých řepkách na podzim 2016

Spitzer, T., Bílovský, J.
Agrotest fyto, s.r.o., Havlíčkova 2787, Kroměříž

Podzimní setí ozimé řepky pro sklizeň 2017 probíhalo sice za suchých podmínek, ale díky srážkám, které spadly v první polovině srpna většina porostů dobře vzešla a vytvořila dobře vyvinuté a husté porosty. Vzhledem k nemoření neonicotinoidovými insekticidy se očekávaly obvyklé problémy s dřepčíky, pilatkami a lokálně s larvami osenic. Tito škůdci ale na podzim 2016 problémem nakonec nebyli, zato se vyskytl problém jiný a to naprosto neočekávaný. V říjnu se v porostech řepek objevily mšice a to plošně na území Moravy i Čech. Lokálně byly hlášeny případy natolik silného napadení, že musely být části honů zaoarány.

Bylo zjištěno, že se jedná o mšici broskvoňovou (*Myzus persicae*), což je polyfágní mšice škodící v polních kulturách hlavně cukrovky a brambor. Kromě škod působených přímým sáním je také přenašečem virů – u řepky TYMV a TuMV. Výskyt tohoto druhu mšice na podzimních osevech řepek není žádnou zvláštností, to co je pro podzim 2016 neobvyklé, je jednak plošný výskyt a potom naprosto výjimečná míra napadení porostů. Díky údajům získaným službou MSD (Monitoring – signalizace – doporučení) Agrotest fyto, s.r.o. víme, že například na Znojemsku byl velmi silný výskyt mšic zaznamenán na většině sledovaných porostů. Míra napadení rostlin se pohybovala na úrovni 50 % a více. Listy řepek byly v některých případech doslova obaleny mšicemi a docházelo k jejich likvidaci.

Různí se názory na to, co bylo příčinou tak masivní podzimní invaze této mšice do nově zasetých řepek. Hodnoty záchytu mšice broskvoňové v sacích pastích typu Johnson–Taylor v roce 2016 (prováděný každoročně ÚKZÚZ – Rychlý, S. et. al 2016) pro Moravu na stanovišti ve Věrovanech (okres Olomouc) a v Chrlicích (okres Brno–město) ukazuje, že se jedná opravdu o výjimečné počty zachycených jedinců, které se naprosto vymykají předchozím letům. Odkud se tedy toto extrémní množství mšic vzalo? Jednou z možností by mohla být hypotéza, že se mšice po sklizni brambor a cukrovky přesunuly do sousedních porostů řepek. Tato hypotéza může být lokálně pravdivá, ale vzhledem k relativně malé ploše brambor a cukrovky v porovnání s plochami ozimých řepek se tímto způsobem nedá vysvětlit tak rozsáhlý plošný výskyt mšic v řepkách a navíc ani v bramborách, a ani v cukrovce nebyly během letní sezony hlášeny neobvykle vysoké výskyt mšic.

Dovolili bychom si tedy navrhnout další hypotézu, jak by mohlo k této situaci dojít. Vyšli jsme z údajů, které jsme měli k dispozici a to ze sledování porostů řepek na jižní, střední i severní Moravě (monitoringu MSD Agrotest fyto, s.r.o.), z údajů ÚKZÚZ ze sacích pastí typu Johnson–Taylor v České republice 2016 zveřejněných na internetových stránkách ÚKZÚZ a z údajů meteorologické stanice ČHMÚ při ZVÚ Kroměříž, s.r.o. sledující řadu povětrnostních prvků včetně síly a směru větru. Praktickým sledováním míry napadení porostů službou MSD bylo zjištěno, že nejvíce byly napadeny řepky na jižní Moravě. Na střední a severní Moravě bylo napadení sice vyšší, než bývá obvyklé, ale nedosahovalo hodnot zjištěných na jižní Moravě. Dá se říci, že směrem od jihu k severu míra napadení slábá. Toto zjištění velmi dobře odpovídá údajům ÚKZÚZ ze sacích pastí typu Johnson–Taylor pro obě moravské stanice. Stanice Chrlice zaznamenala od 26. září do 30. října 2016 celkem 12 477 kusů mšic, přičemž přes 90 % z nich byla mšice broskvoňová, stanice Věrovany

zaznamenala ve stejném období „pouze“ 3 351 kusů mšic. Absolutním vrcholem náletu byl den 15. října 2016, kdy v Chrlicích zaznamenali 8 787 kusů mšic, z toho 8 595 kusů mšice broskvoňové. Z těchto údajů můžeme odvodit, že hlavní nálet mšic do porostů proběhl v termínu okolo 15. října. Podle záznamů z meteorologické stanice ČHMÚ umístěné v areálu ZVÚ Kroměříž, s.r.o. převládalo ve dnech 14.–15. října jižní až jihovýchodní proudění se silou větru 7–8 m/s, což je považováno podle tabulek za čerstvý vítr. Naše hypotéza tedy zní – mšice broskvoňová k nám mohla přiletět jako tzv. „aeroplankton“ od našich jižních sousedů. Takovéto případy se již v minulosti staly a jsou v literatuře popsány. Například Havelka, J. et al. v časopise Živa z roku 2005 (číslo 4, st. 174) uvádí mšice jako výsoce invazivní skupinu hmyzu, která díky okřídleným formám, může být pasivně přenášena větrem na velké vzdálenosti a takto může osidlovat nové oblasti. Jako příklad je uvedena mšice zhoubná (*Diurapsis noxia*) škodící na obilí, zachycená poprvé v roce 1995 na Znojemsku (Starý, P. 1997).

Je otázkou, jaký bude další vývoj podzimní invaze mšice broskvoňové na novém osevu řepky. Podle informací o vývojovém cyklu této mšice by měly za podmínek normální zimy nymfy uhynout a přezimovat by měly pouze vajíčka, nakladená na broskvoně. Na stromy broskvoně ale musí z řepek přeletět okřídlené samičky, aby do úžlabí pupenů nakladly vajíčka. Okřídlené formy ale nebyly zatím zaznamenány (alespoň do poloviny října) a tak by mohl být pro jaro zachován normální výskyt této mšice v řepkách.

Literatura :

Havelka, J., Husák, Š., Starý, P.: Nová invazivní mšice v České republice. Živa 4/2005, str.174–175.

Starý, Š.: Nový druh mšice škodící na obilovinách v České republice. Živa 1/1997, str. 30.

